

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

Public Participation in Solid Waste Management of Khlong Maduea
Subdistrict Community, Krathum Baen District, Samut Sakhon Province

นัตตยา บุญเที่ยง¹ และราเชนทร์ นพณัฐวงศ์กร²

Nattaya Boonthiang and Rachan Noppanatthawongsakorn

Received: January 01, 2024

Revised: April 01, 2024

Accepted: April 10, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 393 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยค่าสถิติ ค่า t-test และ F-test ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.29$) รองลงมา คือ ด้านวิเคราะห์ศักยภาพและสภาพปัญหา ($\bar{X} = 3.22$) ด้านกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการ

¹⁻² มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์; Southeast Asia University

Corresponding author, e-mail: S6153410001@sau.ac.th Tel. 062-6501608

พัฒนา ($\bar{X} = 3.20$) และด้านกำหนดโครงการ/กิจกรรม ($\bar{X} = 3.22$) ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบ ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูมแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การจัดการขยะมูลฝอย, ชุมชน

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the public participation in solid waste management of Khlong Maduea Subdistrict community, Krathum Baen District, Samut Sakhon Province; and 2) to compare the public participation in solid waste management of the Khlong Maduea Subdistrict community, Krathum Baen District, Samut Sakhon Province by classifying personal factors. This research was quantitative research. The sample group used in the research was 393 people who lived in Khlong Maduea Subdistrict, Krathum Baen District, Samut Sakhon Province. The research instrument was a questionnaire with a 5-level rating scale. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. The research results found that 1) the participation in solid waste management of Khlong Maduea Subdistrict community, overall was at a moderate level ($\bar{X} = 3.18$). When considering each aspect, it was found that the monitoring and evaluation aspect had the highest mean ($\bar{X} = 3.29$), followed by the potential and problem analysis aspect ($\bar{X} = 3.22$), the development strategy and guidelines aspect ($\bar{X} = 3.20$), and the project/activity aspect ($\bar{X} = 3.22$), respectively, 2) the results of the comparison of people with different genders, ages, education levels, marital status, occupations, and average monthly incomes participated in solid waste management of the Khlong Maduea Subdistrict community, Krathum Baen District, Samut Sakhon Province, showed statistically significant differences at the 0.05 level.

Keywords: Participation, Solid Waste Management, Community

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับเรื่องขยะเป็นอย่างมาก เนื่องจากส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมีหลายประการ เช่น ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์เป็นปัญหาที่เกิดจากการเห็นแก่ตัว มั่งง่าย และขาดระเบียบวินัย รวมถึงการขยายตัวของชุมชนและความหนาแน่นของประชากร ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมก่อให้เกิดอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการบริการทางสังคมมากขึ้นในระดับที่น่าพอใจ การพัฒนาที่เจริญก้าวหน้าดังกล่าวส่งผลให้การขยายตัวของชุมชนเมืองและการเพิ่มขึ้นของประชากรเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด ปัญหาสุขภาพอนามัย ได้แก่ ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บทั่วไปปัญหา การจราจรที่ติดขัด นอกจากนั้นผลจากการพัฒนาดังกล่าว ทำให้มีการนำทรัพยากรมาใช้อย่างฟุ่มเฟือยและสิ้นเปลือง จนกระทั่งเกิดปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และเกิดมลพิษด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำเสียอากาศเป็นพิษ ความดังของเสียงที่เกินกว่ามาตรฐาน ฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง และปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทุกหมู่เหล่าทุกชนชั้นและทุกเพศทุกวัย คือ ปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (ตริยากานต์ พรหมคำ, 2563)

ปัจจุบันพบว่ายังมีการวางแผนในการกำจัดขยะอย่างละเอียดรัดกุม ซึ่งจากปัญหาของขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรงทั้งในชุมชนเมืองและชนบททำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย และการปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งประชาชนในชุมชนมีอิทธิพลในการกระตุ้น จิตสำนึกต่อความรับผิดชอบร่วมกันแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมเรื่องขยะมูลฝอยชุมชน โดยเริ่มจากการให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบเพื่อรองรับปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่การจัดการขยะมูลฝอยที่ครบวงจรมีต้นทุนสูงมาก ดังนั้น ประชาชนในชุมชนจึงควรมีความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าการพึ่งพาการ กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเห็น การเปลี่ยนแปลงใน

เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมาร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและเกิดจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และร่วมด้วยช่วยกันในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด ในการจัดการขยะด้วยสองมือของคนทุกคน และสร้างความตระหนักในความรับผิดชอบทางสังคม (ภูษิต แจ่มศรี และอนรรักษ์ อนันตนาธร, 2566) รวมถึงสอดคล้องกับศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์ และเพ็ญตะวัน พลอาจ (2562) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการขยะของอบต. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนและการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ พบปัญหาด้านขยะมูลฝอยและการจัดการ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร จึงสนใจศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่จะมุ่งค้นหาและพัฒนาข้อมูล มาตราวัดความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่สามารถวัดลักษณะและพฤติกรรมเป็นตัวเลขได้ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ตลอดจนแจกแบบสอบถาม ประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะหุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะหุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 22,048 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, T., 1973) เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด โดยมีค่าระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95% และค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ระดับ 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 393 และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แล้วตามด้วยสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) อีกครั้งหนึ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 3 คน โดยแบบสอบถามดังกล่าวประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions) และคำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Questions) รวมทั้งแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale Questions) โดยแบ่งโครงสร้างคำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะหุ้มแบน จังหวัด สมุทรสาคร แบ่งเป็น 4 ด้าน รวม 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 393 ชุด โดยการใช้แบบสอบถาม Google Form ให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะหุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่ผู้วิจัยเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. เมื่อได้รับคำตอบจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาประมวลผลข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 54.80 มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 46.56 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.26 มีสถานภาพสมรส จำนวน 163 คิดเป็นร้อยละ 41.47 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.53

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ด้านติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.29$) รองลงมา คือ ด้านวิเคราะห์ศักยภาพและสภาพปัญหา ($\bar{X}=3.22$) ด้านกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ($\bar{X}=3.20$) และด้านกำหนดโครงการ/กิจกรรม ($\bar{X}=3.01$) ตามลำดับ

2.1) ด้านวิเคราะห์ศักยภาพและสภาพปัญหา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, S.D. =0.67) เมื่อพิจารณาพบว่า ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการจัดการขยะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.89) รองลงมา คือ ร่วมแสดงความคิดเห็น หรือ ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดการขยะ ($\bar{X}=3.33$, S.D.=0.71) ร่วมเสนอปัญหาในการจัดการขยะ เพื่อให้ได้รับการแก้ไข ($\bar{X}=3.25$, S.D.=0.68) ร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการขยะที่เกิดขึ้น ($\bar{X}=3.02$, S.D.=0.55) ร่วมวิเคราะห์หรือเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการขยะ ($\bar{X}=2.88$, S.D.=0.68) ตามลำดับ

2.2) ด้านกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.20$, $S.D.=0.58$) เมื่อพิจารณาพบว่า ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการจัดการขยะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.63$, $S.D.=0.89$) รองลงมา คือ รองลงมา ร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความต้องการ ($\bar{X}=3.44$, $S.D.=0.61$) การคัดเลือกแนวทางการพัฒนาเพื่อกำหนดกิจกรรม/โครงการ ($\bar{X}=3.36$, $S.D.=0.50$) มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ($\bar{X}=3.02$, $S.D.=0.70$) และร่วมเสนอกลยุทธ์ศาสตร์การพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

2.3) ด้านกำหนดโครงการ/กิจกรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$, $S.D.=0.77$) เมื่อพิจารณาพบว่า ร่วมในการจัดการลำดับความสำคัญของกิจกรรมโครงการที่ประชาชนในชุมชนเสนอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.21$, $S.D.=0.96$) รองลงมา ร่วมในการจัดการขยะได้ มีการเสนอกิจกรรม/โครงการที่เป็นความต้องการของประชาชนในชุมชน ($\bar{X}=3.18$, $S.D.=0.55$) ร่วมในการจัดการขยะและได้มีการผลักดันกิจกรรมโครงการที่ได้รับการเสนอจากประชาชนนำไปดำเนินการ/ได้อย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X}=2.99$, $S.D.=0.79$) ร่วมในการคัดเลือกกิจกรรม/โครงการเพื่อจัดทำเป็นกิจกรรม/โครงการบรรจุไว้ในชุมชน ($\bar{X}=2.96$, $S.D.=0.78$) และร่วมในการจัดการขยะได้ มีการเสนอกิจกรรม/โครงการที่ต้องการให้ได้รับการแก้ไขเร่งด่วน ($\bar{X}=2.73$, $S.D.=0.77$) ตามลำดับ

2.4) ด้านติดตามและประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$, $S.D.=0.71$) เมื่อพิจารณาพบว่า กิจกรรม/โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วตรงตามความต้องการของประชาชนในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.45$, $S.D.=0.85$) รองลงมา ร่วมการประเมินผลในกิจกรรมโครงการที่เกิดจากการจัดการขยะในชุมชน ($\bar{X}=3.72$) มีการนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการแก้ปัญหา ($\bar{X}=3.35$, $S.D.=0.58$) การติดตามผลและความคืบหน้าในการจัดการขยะในชุมชน ($\bar{X}=3.24$, $S.D.=0.55$) และร่วมกิจกรรม/โครงการในการจัดการจัดการขยะในชุมชน ($\bar{X}=3.03$, $S.D.=0.67$) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมแตกต่าง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมแตกต่างกัน โดยทั้งนี้ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลทางความคิดต่อเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญดังต่อไปนี้

3.1) การเข้าใจถึงความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของชุมชนจะช่วยเพิ่มความตระหนักและความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

3.2) ความเชื่อมั่นในความสามารถที่ตนเองและชุมชนที่มีการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3) การเข้าใจถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจะสร้างความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ด้านกำหนดโครงการ/กิจกรรม รองลงมา คือ ด้านวิเคราะห์ศักยภาพและสภาพปัญหา ด้านติดตามและประเมินผล และด้านกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาอยู่ระดับปานกลางทุกด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกำหนดโครงการ/กิจกรรม รองลงมาคือด้านวิเคราะห์ศักยภาพและสภาพปัญหา ด้านติดตามและประเมินผล และด้านกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนดล ทรงเดชธรรานนท์ (2564) ที่พบว่า ประชาชนมีระดับความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในครัวเรือน และมีระดับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รวมถึงกำหนดกลยุทธ์ แผนระยะยาว แผนปฏิบัติการ วิเคราะห์ศักยภาพและสภาพปัญหา ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามกลยุทธ์ การดำเนินงานสะท้อนกับปัญหา และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบการดำเนินงานทุกขั้นตอน และยังสอดคล้องกับสมพงษ์ แก้วประยูร (2558) ที่พบว่า การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และยังสอดคล้องกับณัฐภัสสร ธนาบรรพาศิษย์ และพิศมัย จารุจิตติพันธ์ (2565) ที่พบว่า การที่ประชาชนการที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วม

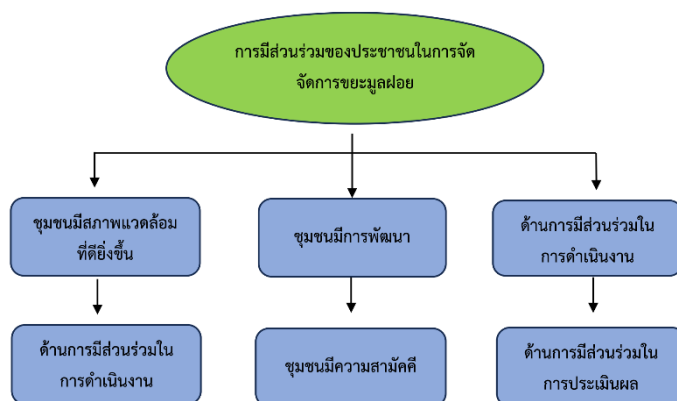
ตัดสินใจ วางแผนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการจัดการและการ ควบคุมการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี ในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผลรวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ พัฒนาดังกล่าว จะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ดำเนินงานพัฒนา ตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นจนกระทั่งกระบวนการสิ้นสุดโดยการที่เข้าไปมีส่วนร่วมอาจเป็นขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่ง หรือครบทุกขั้นตอนก็ได้ ประชาชนที่มีส่วนร่วมนั้นอาจเป็นรายบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กรที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของ ผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการโดยกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้ บรรลุถึงความสำเร็จของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ (2566) ที่พบว่า การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ต้องให้เกิดเป็นการมีส่วนร่วมโดยสมัคร ใจ เริ่มจากการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจตั้งแต่การร่วมกันวางแผน การดำเนินกิจกรรม ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรม และร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรม และยังพบอีกว่า เมื่อมีการ เปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เมื่อจำแนกตามอายุและการศึกษา พบว่า มีความแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านเพศ สถานภาพการสมรส และอาชีพ ไม่มีความ แตกต่างกัน

3. การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนที่กล่าวมา สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญ ๆ ที่ค้นพบ คือ การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนชนบท หรือชุมชนเมืองต่างก็มีการ จัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน คือ ถ้าชุมชนใดมีการบริหารงานที่ดี มีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ มีกระบวนการกระตุ้นให้ชุมชนเห็นถึงปัญหาที่ตนเองก่อ และออกมามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ กับปัญหาที่เกิดขึ้น จะทำให้ชุมชนนั้นมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี เช่น มีการเก็บค่าธรรมเนียมเก็บ ขยะ มีการคัดแยกขยะเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนนั้นมีปริมาณขยะลดลง สภาพ แวดล้อมในชุมชนดีขึ้น แต่ถ้าชุมชนใดขาดการบริหารงานที่ดี มีผู้นำที่ไม่มีความรู้ความสามารถ ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาที่ตนก่อให้เกิดขึ้นชุมชนนั้น จะมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น และทำ ให้มีภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ทำให้คนในชุมชนไม่มีการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา บัว ลาด (2560) ที่พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพคือการที่ผู้บริหารหรือผู้นำควร สนับสนุนให้มีการให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี สร้างความเข้าใจ อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาขยะมูลฝอย ควรมีโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกวด หรือให้รางวัลครัวเรือนที่สามารถจัดการขยะได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ และยังสามารถคล้อยกกับงานวิจัยของศราวุฒิ หับผดุง (2563) ที่พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรเพิ่มบทบาทในการสนับสนุนทางสังคมให้กับชุมชน มีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร” ได้องค์ความรู้ดังนี้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและพัฒนาในชุมชน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ช่วยกันแก้ไขปัญหา อันจะก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาชุมชน รวมไปถึงการดูแลขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางสภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน ประชาชนมีส่วนได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอย ชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ นำไปแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับขยะภายในระแวก ชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาครั้งนี้ ร่วมกันสังเกตแผนการพัฒนาดังต่าง ๆ ในชุมชนที่สามารถแก้ไขปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองและคนในชุมชน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยสร้างความตระหนักให้กับประชาชน

เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยและผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการความรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยระหว่างรัฐบาลท้องถิ่น ส่วนราชการ ประชาชน และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่มีส่วนร่วมของประชาชน

2. ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานภาครัฐควรกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาชุมชนตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ควรมีการจัดกิจกรรมการสะสมขยะมูลฝอยเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น กิจกรรมแจกถุงใส่ขยะ หรือการแข่งขันที่สะท้อนความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย หรือจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความเข้าใจและทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับประชาชนในชุมชน และสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อการนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรื่องราวและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

3. ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานภาครัฐควรจัดทำระบบติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อทราบถึงระดับความสำเร็จ ระดับประสิทธิภาพของกิจกรรม และนำข้อมูลการประเมินผลไปใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนางิจกรรมในอนาคต รวมถึงเพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำส่งเสริมการศึกษาวิจัย มีส่วนร่วมในชุมชน ร่วมกันส่งเสริมขยะ ดูแลขยะในพื้นที่เพื่อนำมาพัฒนาและนำมาเป็นแนวทางในการจัดการชุมชนที่ดียิ่งขึ้น

2. ใช้ในการศึกษาวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนคลองมะเดื่อ ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลความเป็นจริงมากและประโยชน์ในการแก้ไขปัญหามากที่สุด

3. ควรวางรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชุมชนในการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ชนดล ทรงเดชธรรานันท์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.
- ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชัย และพิศมัย จารุจิตติพันธ์. (2565). ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia*, 28(3), 49-66.

- ตรียากานต์ พรหมคำ. (2563). การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมือง เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารชุมชนวิจัย*, 14(4), 52-53. DOI: <https://doi.org/10.14456/nrru-rdi.2020.65>
- ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ และคณะ. (2566). เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 14(1), 169-179.
- ภูษิต แจ่มศรี และอนุรัตน์ อนันทนาธร. (2566). ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 15(1), 123-139.
- ศรารุณี ทับผดุง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์ และเพ็ญตะวัน พลอาจ. (2562). การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะครบวงจรด้วยกระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. (รายงานการวิจัย). สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ(วช.) : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สมพงษ์ แก้วประยูร. (2558). *ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุกัญญา บัวลาด. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York : Harper. & Row.